

MEMO

Aan Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Van Bert van den Berg
Datum 27-8-2021
Betreft Internetconsultatie aanscherping emissiegrenswaarden biologisch pluimvee en varkens

L.S.,

Namens de Dierenbescherming wil ik gebruik maken van de mogelijkheid om te reageren op de concept wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving ter aanscherping van de emissiegrenswaarden voor biologisch gehouden legkippen en onder biologisch en scharrel gehouden varkens.

Samenvatting

- Zorg bij de invoering van de voorgestelde milieumaatregelen voor biologische legpluimvee en varkenshouderij en voor de scharrelvarkenshouderij voor goede overgangstermijnen, subsidies voor onderzoek naar en implementatie van brongerichte maatregelen en grondgebondenheid en eventueel hulp bij het maken van ketenafspraken om investeringen uit de markt terug te verdienen.
- Optimaliseer niet alleen op milieu maar zorg voor integrale aanpak van verduurzaming.
- Stop met symptoom bestrijding en kies voor brongerichte maatregelen en grondgebondenheid.
- Voer voor invulling van de drie vorenstaande punten voor de biologische pluimvee- en varkenssector en de scharrelvarkenshouderij en eventuele andere extensieve veehouderijsectoren gelijk het beleid in zoals voorgesteld door de Taskforce versnelling innovatieproces stalsystemen, in het bijzonder:
 - sturen op emissies en niet op reductietechnieken,
 - een onafhankelijk tripartite kennisplatform instellen dat periodiek voor de biologische legkippensector, de biologische varkenssector en voor de scharrelvarkenssector een reëel haalbaar emissieplafond adviseert, op basis van een integrale afweging ten aanzien van emissiereductie, financiële consequenties en zaken als dierenwelzijn, brandveiligheid, bijdrage aan de biodiversiteit en kringlooplandbouw.

Inleiding

Het is vanuit het milieubelang gezien begrijpelijk dat ook bij landbouwhuisdieren gehouden in extensievere vormen van veehouderij gekeken wordt naar eventuele belasting van het milieu. De maatregelen die in de concept wijziging worden voorgesteld voor de biologische legkippen- en voor de biologische varkenshouderij en voor de scharrelvarkenshouderij lijken niet direct grote gevolgen voor deze sectoren te hebben, al zijn overgangstermijnen, subsidies voor onderzoek en implementatie van emissies-reducerende maatregelen en eventueel hulp bij het maken van ketenafspraken om investeringen uit de markt terug te verdienen zeker op zijn plaats.

De belangrijkste reden om te reageren is dat wij zien dat het milieubeleid in de gangbare veehouderij steeds meer vastloopt, er bij het bepalen van milieumaatregelen vaak niet of onvoldoende rekening wordt gehouden met het dierenwelzijn en met andere duurzaamheidsaspecten, en er vaak symptoombestrijdingsmaatregelen genomen worden in plaats van de milieuproblemen bij de bron aan te pakken. Het zou betreurenswaardig zijn als extensievere vormen van veehouderij, zoals de biologisch veehouderij en veehouderijbedrijven met het Beter Leven keurmerk, dezelfde kant opgetrokken worden.

Er ligt een advies van de Taskforce versnelling innovatieproces stalsystemen van 19 november 2020 waarin een weg geschetst wordt hoe, met een overgangperiode, de vastlopende aanpak van emissies uit de gangbare en intensieve veehouderij weer vlot te trekken door te gaan sturen op emissies in plaats van op reductietechnieken en zo ook onderzoek naar, en implementatie van innovaties te vergemakkelijken.

Bij het vormgeven van milieubeleid voor extensieve vormen van veehouderij die tot nu toe vrijstellingen genoten in het Besluit activiteiten leefomgeving kan, met overslaan van de overgangperiode, gelijk de door de Taskforce voorgestelde werkwijze gevolgd worden.

Kies voor sturen op emissies en niet op reductietechnieken

Bij het milieubeleid ten aanzien van de gangbare intensieve veehouderij is men terecht gekomen in een moeras van schijnwaarheden waarin technische installaties als luchtwassers en emissiearme vloeren een emissiereductiefactor (RAV-code) toegewezen krijgen die in de praktijk op veebedrijven dikwijls niet gehaald wordt. Dit komt o.a. omdat stallen onderling verschillen en je te maken hebt met factoren zoals verschillen in bediening en onderhoud, verschillen in fokkerijlijnen van dieren, verschillen in veevoeding, invloeden van stalklimaatssystemen en van weersomstandigheden, e.d.. Bijv. luchtwassers waarvan op papier gezegd wordt dat ze 85% ammoniakreductie realiseren blijken bij meting van de werkelijke emissies soms maar 60% reductie te realiseren.

Voor het opleggen van reductietechnieken aan veehouders is in de Regeling ammoniak Veehouderij (RAV) een systeem opgetuigd om technieken toe te laten. In de praktijk blijkt dit een zodanige barrière dat het regelmatig innovaties in de veehouderij belemmert.

In extensieve veehouderijssystemen zoals biologische pluimveehouderij en biologische en scharrel varkenshouderij heb je met een nog grotere verscheidenheid in stalsystemen en bedrijfsvoering te maken, waaronder het gegeven dat dieren een deel van de tijd buiten verblijven. Dat geeft een heel andere dynamiek van effecten op het milieu die het nog moeilijker maakt om met standaardtechnieken milieubelasting te lijf te gaan.

De Taskforce versnelling innovatieproces stalsystemen heeft in zijn adviesrapport van 19 november 2020 een weg geschetst hoe de aanpak van emissies van ammoniak, stikstof, fijnstof en geur en in de toekomst wellicht ook broeikasgassen in de gangbare en intensieve veehouderij uit het moeras te trekken van schijnwaarheden. Dit, door de veehouder geen emissiereductie technieken meer voor te schrijven, maar door hem een emissiedoel te geven en het aan hem zelf over te laten met welke maatregelen in voeding, fokkerij, staltechniek, etc. hij dit realiseert. Dat is hoe het ook in andere bedrijfstakken gaat. Dit vergt dat er een systeem komt van real time monitoren van emissies van veehouderijbedrijven met goede sensoren. De veehouder kan dan zien wat zijn emissies zijn en zo nodig bijsturen. Overheidscontrole kan plaats vinden op daadwerkelijke emissies en niet op het bezit van technische installaties en voorzieningen zoals nu gebeurt.

In plaats van de extensieve veehouderij het moeras van schijnwaarheden in te trekken, kan men voor het sturen op milieu-emissies uit de extensievere veehouderij beter gelijk beginnen met het ontwikkelen en implementeren van het door de Taskforce voorgestelde systeem.

Optimaliseer niet alleen op milieu maar zorg voor integrale aanpak van verduurzaming

In zijn advies Naar Duurzame perspectieven voor de landbouw (mei 2021) schrijft de SER:

“Een integrale benadering is noodzakelijk om te voorkomen dat er steeds op een enkel vraagstuk geoptimaliseerd wordt. Daardoor zou namelijk onnodig veel geld moeten worden ingezet voor een uitkomst die niet houdbaar is en die maar weinigen zal bevallen.”

Helaas is optimaliseren op een enkel vraagstuk iets wat veelvuldig gebeurt in het landbouwbeleid. Er is bij het opleggen van beleidsmaatregelen geen of onvoldoende sprake van integrale benadering van duurzaamheid, dus economisch, ecologisch én sociaal (waarbij dierenwelzijn onder sociaal valt). Als er dan onbedoelde negatieve bijeffecten optreden moeten die achteraf weer gecorrigeerd worden en blijft de veehouderij aan de gang.

Ook bij de onderhavige aanpassing van het Activiteitenbesluit dreigt optimalisatie op milieu ten koste te gaan van andere duurzaamheidsaspecten, zoals het dierenwelzijn en de positie van de veehouder. Dat is in dit geval extra zwaar, omdat de biologische veehouderij en ook de scharrelvarkenshouder nu juist gekenmerkt worden door een meer holistische benadering van de landbouw waarin juist gezocht wordt naar een goed evenwicht tussen mens, dier en milieu. Opleggen van het huidige milieubeleid aan deze sectoren zou dat evenwicht (verder) scheeftrekken.

De Taskforce versnelling innovatieproces stalsystemen adviseert in zijn rapport van 19 november 2020.

“Een onafhankelijk tripartite kennisplatform bepaalt periodiek voor een bepaalde sector en type stal een reëel haalbaar emissieplafond, en geeft daarover een zwaarwegend advies af aan het bevoegd gezag, waar alleen onderbouwd van kan worden afgeweken. Daarbij vindt een integrale afweging ten aanzien van emissiereductie, financiële consequenties en zaken als dierenwelzijn, brandveiligheid, bijdrage aan de biodiversiteit en kringlooplandbouw. Het tripartite kennisplatform houdt daarbij ook rekening met reductiemaatregelen buiten de stal.”

In het onderhavige geval dringen wij er bij u op aan zo'n tripartite kennisplatform in te stellen, dus met deskundigheid op economisch, ecologisch en sociaal vlak, in het bijzonder ook met deskundigheid van de biologische veehouderij en de scharrelvarkenshouderij en van het dierenwelzijn. Dit zal de kwaliteit van het beleid, het draagvlak en de houdbaarheid in de toekomst ten goede komen.

Stop met symptoom bestrijding en kies voor brongerichte maatregelen en grondgebondenheid

Bij acute problemen wordt soms gekozen voor maatregelen die snel resultaat geven, maar het probleem niet fundamenteel oplossen, dat moet dan later alsnog gebeuren, maar dat blijft helaas vaak achterwege. Dat is bij emissies uit de veehouderij bijvoorbeeld het geval bij het voorschrijven van het gebruik van luchtwassers en bij mestverwerking. Je doet iets aan de acute milieuproblemen, maar lost ze niet fundamenteel op. Het zijn vormen van symptoombestrijding. De luchtwasser zorgt dat de uitstoot uit de stal schoner wordt, maar de vorming van ammoniak in de stal blijft bestaan en de lucht in de stal blijft even ongezond voor de dieren en hun verzorgers. En mestverwerking doet wel iets aan het wegwerken van het mestoverschot, maar laat de verbroken relatie tussen de omvang van de veestapel en een gezonde bodem (grondgebondenheid) in stand.

In de biologische veehouderij en ook in de scharrelvarkenshouderij zoekt men nu juist wel naar fundamenteelere oplossingen. Al zijn ook in deze vormen van veehouderij systemen geslopen die dit bemoeilijken. Dit betreft in het bijzonder de vorming van drijfmest door het maanden in een put in de stal onder de dieren bij elkaar opslaan van mest en urine, met alle nadelige gevolgen van dien voor het milieu, zoals vorming van ammoniak en stikstof en vervuiling van bodem en (grond)water.

De onderhavige aanpassing van het Activiteitenbesluit mag er niet toe leiden dat de biologische pluimvee- en varkenshouderij en de scharrelvarkenshouderij gedwongen worden tot het nemen van symptoombestrijdingsmaatregelen. Juist deze vormen van veehouderij kunnen voorop lopen in het afstappen van drijfmest en het herstellen van grondgebondenheid. Extensiever werken is daarvan een essentieel onderdeel.

Tenslotte

Ik hoop dat u het beleid en het activiteitenbesluit in de hiervoor voorgestelde richting wilt aanpassen. Wij zijn benieuwd naar uw reactie. Mocht u nog vragen hebben dan kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren,

Bert van den Berg,
Programmamanager veehouderij
Email: bert.van.den.berg@dierenbescherming.nl
Tel. 06-42036959
Postbus 85980, 2508 CR Den Haag